

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

המזכירות הפדגוגית

מיצ"ב

מבחן בעברית

כיתה ה' | פנימי

שם התלמיד/ה: _____

הכיתה: _____

114-EVR-019-5-SOF-pnimi-net

114

114-01-05-01-01-01-018-019-03

לפניכם מבחן בעברית.

- במבחן שני טקסטים, שאלות העוסקות בטקסטים האלה ומשימה בהבעה בכתב.
- קראו את הטקסטים בעיון והשיבו על כל השאלות ברצינות רבה ובתשומת לב.
- הקפידו על ניסוח בהיר בכל התשובות ובמשימה בהבעה בכתב.
- אם תתבקשו לבחור תשובה נכונה אחת מבין כמה תשובות, סמנו \times ליד

חלק ראשון

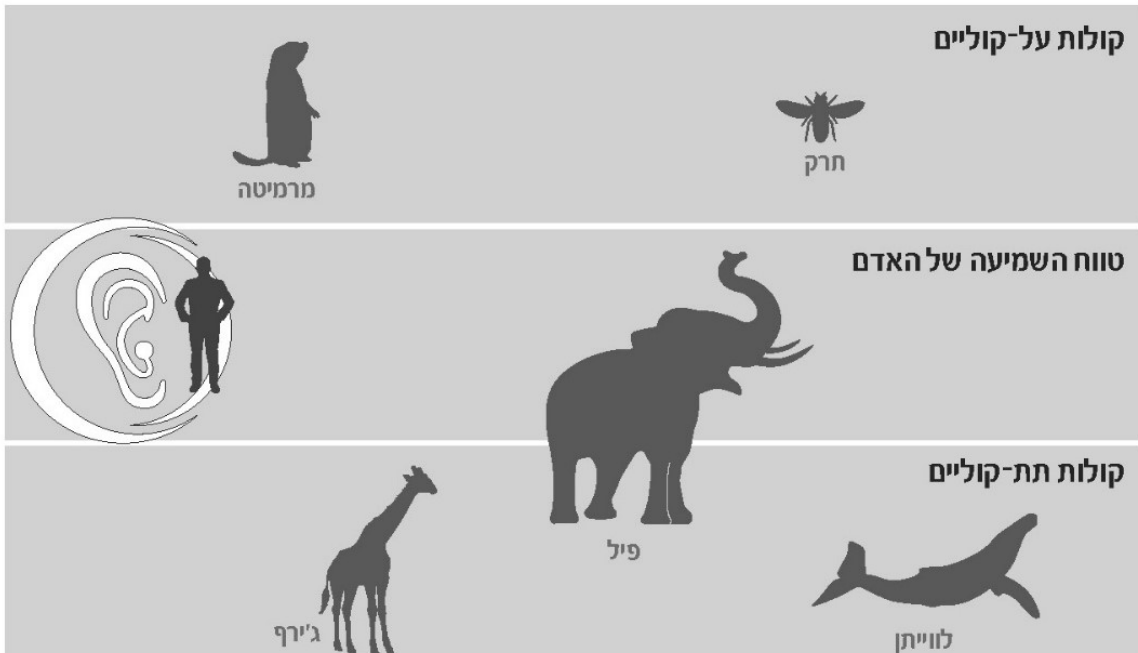
קראו את טקסט המידע שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

שתיקת החיות

שנים רבות חשבו בני האדם שבעלי חיים מסוימים, כמו הגיירף, העטלף והלווייתן, הם אילמים, כלומר אינם מסוגלים להשמיע קול. בני האדם חשבו כך משום שהם לא היו מסוגלים לשמוע את קולות בעלי החיים האלה. חוקרי טבע שהיו סקרנים לדעת מדוע לבעלי חיים "אילמים" יש פה ואוזניים ואיך הם מתקשרים זה עם זה ללא קול, החלו לחקור את בעלי החיים האלה כדי למצוא תשובות לשאלותיהם. ככל שהתפתחו והשתכללו המכשירים להקלטת צלילים, כך התגלו דברים מפתיעים בנוגע לקולות בעלי החיים ולתקשורת ביניהם.

לחוקרים התברר שבעלי חיים שנחשבו אילמים בעצם "מדברים" ואפילו "צועקים", אך הם עושים זאת בקולות שבני האדם אינם מסוגלים לשמוע. הקולות שבעלי החיים האלה משמיעים הם מחוץ לטווח השמיעה של האדם. חלק מהקולות גבוהים יותר מטווח השמיעה של האדם, למשל קולות של חרקים, והם נקראים קולות על-קוליים. חלק מהקולות נמוכים יותר מטווח השמיעה של האדם, למשל קולות של לווייתנים, והם נקראים קולות תת-קוליים.

איור 1

קולות תת־קוליים של בעלי חיים התגלו בפעם הראשונה על ידי חוקרי ימים ואוקיינוסים. החוקרים הצליחו להקליט קולות נמוכים מאוד שהשמיעו לווייתנים זה לזה ממרחק עצום. עם הזמן הם גילו שיש בעלי חיים נוספים המשמיעים קולות כאלה, למשל הפילים.

שיחת הפילים

- מאז ומעולם ידעו בני האדם שהפילים משמיעים תרועות איום חזקות כדי להרחיק אויבים.
- 20 הם חשבו שאלה הקולות היחידים שהפילים משמיעים. שנים רבות שאלו את עצמם חוקרי הטבע: כיצד הפילים מוצאים זה את זה בשטחים עצומים? איך הם נזעקים ובאים מייד ממרחקים לעזרתו של פיל במצוקה? איך כל הפילים בעדר מתרחקים יחד ממקור סכנה, גם אם רק פיל אחד מבחין בסכנה? איך ייתכן שהם עושים את כל הפעולות האלה בלי להשמיע קול?
- 25 בניסוי שנערך בחצר הפילים בגן החיות התקבלו התשובות לשאלות האלה. החוקרים הציבו מכשיר המסוגל להקליט קולות שהם מחוץ לטווח השמיעה של האדם כדי לבדוק אם גם הפילים משמיעים קולות כאלה. התוצאה התקבלה מייד. התברר שהפילים משמיעים קולות תת־קוליים שבני האדם אינם מסוגלים לשמוע. החוקרים גילו גם שהקולות האלה נשמעים למרחק של כמה קילומטרים. היכולת לתקשר ממרחקים מאפשרת לפילים לחיות בשטח נרחב ועם זאת לשמור על קשר ולמסור מידע זה לזה.
- 30 כשפיל בטבע נמצא במצוקה, מזהה סכנה או מוצא מקור מים, הוא מודיע על כך לכל הפילים שבסביבה באמצעות קולות תת־קוליים. בני האדם אינם מסוגלים לשמוע את ההודעה הזאת ואינם יודעים על קיומה. כך למשל המטיילים בְּעֶרְבוֹת אפריקה עשויים לראות קבוצת פילים נעצרת פתאום, כל הפילים פורשים את אוזניהם, מאזינים ומשנים את כיוון ההליכה שלהם בבת־אחת.
- 35

המשיכו לקרוא בעמוד 6.

קולות מתחת לאדמה 40

נוסף על הקולות התת-קוליים, הנמוכים מטווח השמיעה של האדם, יש גם קולות על-קוליים. הקולות האלה גבוהים מטווח השמיעה של האדם. חוקרים גילו כי מְכַרְסָּמִים מסוגים שונים, כמו העכבר והמְרַמִּיטָה, החיים במחילות מתחת לפני האדמה, מְתַקְשָׁרִים זה עם זה באמצעות קולות על-קוליים. הם גילו שגורי עכברים שהלכו לאיבוד צייצו ללא הרף בקולות גבוהים מאוד עד שאימם העכברה מצאה אותם. הם גילו גם שהמרמיטות משמיעות שריקות על-קוליות כשהן במצוקה או כשהן מאבדות קשר עין זו עם זו.

משרוקית שקטה

לפני כמה שנים פותחה משרוקית כדי לסייע לבני האדם להשתיק כלבים שנביחותיהם מטרידות או להבריח אותם. המשרוקית הזאת משמיעה צליל על-קולי שהכלבים שומעים, אך בני האדם אינם שומעים.

כשאדם נושף במשרוקית היא משמיעה צליל המכאיב לאוזני הכלבים. צליל המשרוקית גורם לכלבים סבל רב, לכן הם משתתקים או נמלטים מהמקום. המשרוקית משתיקה את הכלבים או מבריחה אותם בלי להטריד את בני האדם בסביבה.

עולם הדממה 50

גם ב"עולם הדממה" שמתחת לפני הים ציפתה לחוקרי הטבע הפתעה. מקובל היה לחשוב שדגים אינם משמיעים קול ואינם שומעים כי לרוב הדגים אין אוזניים חיצוניות. אך התברר שלרוב סוגי הדגים יש אוזן פנימית. בעזרת מכשיר ייחודי הקולט קולות מתחת לפני המים,

גילו החוקרים שדגים משמיעים קול בעזרת השרירים שלהם ומְתַקְשָׁרִים בשפה ייחודית של גניחות וציוצים. הדגים מזהירים זה את זה מפני סכנה ומפני טורפים, מְתַאָּמִים את מועד הטלת הביצים, ולפעמים גם "מפטפטים" סתם כך. עוד גילו החוקרים כי סוגים מסוימים של דגים הם דְּבָרְנִים, ואילו סוגים אחרים של דגים מדברים זה עם זה מעט מאוד.

הגילוי שיש קולות שבני האדם אינם שומעים אבל בעלי חיים אחרים שומעים, מרחיב את גבולות המחשבה והדמיון: האם גם הצמחים מדברים זה עם זה? האם גם ההרים אינם שותקים? האם ייתכן שאנו חושבים שמסביבנו שורר שקט מוחלט, אבל בעצם יש עוד צלילים שאינם בטווח השמיעה שלנו?

מעובד לפי ברטוב, ט' (2013). שתיקת החיות. עיניים, (150), 27–29.

© כל הזכויות שמורות למחברת ולעיניים.

1.

ענו לפי הכתוב בתחילת הטקסט.

א. מדוע חשבו בני האדם בעבר שהגיירף הוא אילם?

ב. מה סקרן את החוקרים בנוגע לבעלי חיים, כמו הגיירף והעטלף?

2.

השלימו את החסר בקטע שלפניכם לפי הטקסט.

בעבר חשבו החוקרים שבעלי חיים מסוימים, כמו הגיירף והעטלף, הם אילמים, אולם **היום**, בעקבות ההתפתחות של ⁽¹⁾ _____, החוקרים יודעים שבעלי החיים האלה ⁽²⁾ _____.

3.

לפניכם שלושה משפטים.

סמנו **נכון** או **לא נכון** ליד כל משפט לפי הטקסט ולפי איור 1 (עמוד 4).

לא נכון	נכון	המשפטים
☐ 2	☐ 1	1. הגיירף משמיע קולות תת־קוליים.
☐ 2	☐ 1	2. קולות על־קוליים הם בטווח השמיעה של בני האדם.
☐ 2	☐ 1	3. קולות תת־קוליים התגלו בפעם הראשונה אצל פילים.

ענו לפי שורות 8–13 ולפי איור 1 (עמוד 4).

א. מה משותף לקולות של חרקים ולקולות של לוויתנים?

ב. מה ההבדל בין קולות של חרקים ובין קולות של לוויתנים?

לפי הטקסט, הפילים שבתמונה פורשים את אוזניהם כדי –

Dinnissman / shutterstock.com

פילים פורשים את אוזניהם בעֶרְבֹת אפריקה

- 1 לקבל מידע מפיל אחר.
- 2 להודיע שמצאו מים.
- 3 להרשים את המטיילים.
- 4 להודיע שהם במצוקה.

בקטע שלפניכם חסרות מילים. בחרו את המילים המתאימות להשלמת הקטע.

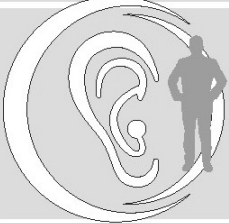
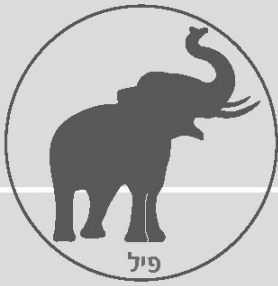

חוקרים ידעו שיש קולות ש_____ (1) מחוץ לטווח השמיעה של האדם.
(הם / הן)

הם הציבו מכשיר הקלטה בחצר פילים _____ (2) כדי לברר אם גם
(רחב / רחבה)

פילים משמיעים קול שבני האדם אינם שומעים.

ואכן, בעזרת ההקלטה _____ (3) החוקרים שהפילים משמיעים
(גילו / גילתה)

קולות תת־קוליים.

 <p>מרמיטה</p>	 <p>חרק</p>	<p>קולות על-קוליים</p>
	 <p>פיל</p>	<p>טווח השמיעה של האדם</p>
 <p>ג'ירף</p>	 <p>לווייתן</p>	<p>קולות תת-קוליים</p>

א. היעזרו בשורות 41–49 וכתבו מדוע המרמיטה מוצגת במיקום הזה באיור.

ב. היעזרו בשורות 18–34 וכתבו מדוע הפיל מוצג על הקו באיור.

8.

לקראת סיור בגן החיות עליכם לכתוב קטע מידע קצר

על **תקשורת בין פילים** לפי הטקסט שקראתם.

כתבו **לשם מה** הפילים מתקשרים זה עם זה

(כתבו **לפחות** שתי מטרות), והסבירו **כיצד** הם

מתקשרים זה עם זה (כתבו **לפחות** שתי דרכים).

כתבו כ-5 שורות.

בכתיבתכם הקפידו על ניסוח בהיר, על סימני פיסוק נכונים, על כתיב נכון ועל כתב יד ברור.

9.

בכיתה דנו תלמידים בשאלה אם השם "עולם הדממה" מתאים לעולם שמתחת

לפני הים. אלון טען שהשם **אינו מתאים** מכיוון שלא שקט מתחת לפני הים.

הסבירו את טענתו של אלון.

מה היא המטרה של הפסקה האחרונה בטקסט שורות (64–67)?

- 1 לשכנע אותנו לטייל בטבע.
- 2 לגרום לנו לחשוב שלא הכול ידוע לנו.
- 3 ללמד אותנו שגם צמחים והרים משמיעים קול.
- 4 למסור מידע בנוגע למחקרים נוספים.

הכלב של השכנים שלכם נובח בחצר ביום ובלילה ללא הפסקה. אתם מתלבטים אם להשתמש במשרוקית שקטה כדי להבריח את הכלב.

1. כתבו נימוק **בעד** השימוש במשרוקית שקטה לפי הטקסט.

2. כתבו נימוק **נגד** השימוש במשרוקית שקטה לפי הטקסט.

3. היעזרו בנימוקים וכתבו אם תשתמשו במשרוקית שקטה. הסבירו את תשובתכם.

השלימו את המילה החסרה בכל משפט בעזרת מילה מהשורש **אי.נ.**

1. מחר אני _____ לשירים של הזמר האהוב עליי.
2. אחי הגדול חיבר את ה_____ החדשות לטלפון הנייד.
3. החוקר משתמש במכשיר _____.

דגים **משמיעים** קול בעזרת השרירים שלהם ומתקשרים בשפה ייחודית של גניחות וציוצים. כשדגים נמצאים בסכנה הם מזהירים זה את זה. הם גם מתאמים את מועד הטלת הביצים, ולפעמים "מפטטים" סתם כך. לפי מחקר שנערך, סוגים מסוימים של דגים הם דבֶּרְנִים, ואילו סוגים אחרים מדברים זה עם זה מעט מאוד. בעקבות הממצא הזה החוקרים רוצים להמשיך לחקור את עולם הדגים.

הפועל **משמיעים**, הכתוב בקטע, מתאר את התקשורת בין הדגים.
העתיקו מהקטע עוד שלושה **פעלים** המתארים את **התקשורת** בין הדגים.

1. _____ 2. _____ 3. _____

המשיכו לקרוא בעמוד 14.

קראו את הסיפור שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

זהב

מאת מירה מאיר

מירה מאיר (1932–2016), סופרת, עורכת ומשוררת, גדלה בתל אביב. היא כתבה ספרים וסיפורים רבים לילדים, ובהם הסיפור "זהב". הסיפור הזה מתרחש בתל אביב בשנים שלפני קום המדינה. בריאיון שנערך עימה סיפרה מירה מאיר: "את הרעיונות לכתיבת סיפורים אני מקבלת מדברים שקרו לי, לילדיי או לחברים שלי ואני משלבת אותם במחשבות, חלומות, תקוות, פחדים ורצונות."

עליתי הביתה, לקומה השלישית, הורדתי מצווארי את השרוך שעליו תלוי מפתח הבית ופתחתי את הדלת. אף אחד לא חיכה לי בבית.

הסתובבתי בחדרים הריקים, פתחתי את דלת הזכוכית ויצאתי למרפסת. בחוץ זרחה שמש נעימה של סוף הסתיו. עמדתי והבטתי בשכונה שלנו. השכונה קטנה ואין בה הרבה בתים. מלמעלה היא נראית כמו פה של ילד שנשרו לו שיני חלב. בית – רווח, בית – רווח. מרחוק אפשר לראות את ההרים, לפנייהם נמצאים בתי הכפר, וקרוב יותר – גן החיות וגן השעשועים. פתאום ראיתי משהו נוצץ בשדה שבין גן השעשועים ובין הכפר. התבוננתי היטב. הייתה זו עֵרְמָה גבוהה נוצצת כולה. השמש האירה את הערמה הזוהרת הזאת, והיא נראתה כמו זהב ממש.

אל תהיי תמימה, אמרתי לעצמי, מה פתאום זהב? אבל הערמה המשיכה לנצוץ לעברי. לא ייתכן, זה בוודאי הדמיון שלי. אולי אם לא אביט היא תיעלם, חשבתי. אולי מוטב להכין שיעורים ולשכוח את הזהב. נכנסתי לחדר, ניסיתי לפתוח את התיק ולהוציא את המחברות. אולם לא יכולתי להפסיק לחשוב על הערמה. האם הזהב עדיין שם? יצאתי שוב למרפסת, הזהב היה במקום ונצץ אפילו יותר.

מה זה יכול להיות? חשבתי. מוטב שאגש לשם בעצמי, הלוא הערמה אינה רחוקה. לא נעים ללכת לשם לבד. אולי אקרא לאביבה או לוורדה? אבל הן גרות רחוק, ועד שאגיע אליהן מישהו אחר עלול למצוא את הזהב ולקחת אותו...

יצאתי שוב למרפסת, הערמה שלי זהרה באור נפלא. היא קרצה לי, ואני עדיין התלבטתי אם להישאר בבית או ללכת.

20 מה פתאום זהב באמצע השדה? הרי את לא מאמינה בגמדים ובאוצרות פלא! לרגע רציתי להאמין, אבל ידעתי שאין גמדים ואוצרות כאלה. אולי גנבים שדדו אוצר והחביאו אותו? גם כן מקום להחביא זהב, באמצע השדה. אילו חלומות טיפשיים את חולמת. אם מוצאים כליכך הרבה זהב, מה עושים? מודיעים למשטרה, אלא מה? בטח שמודיעים למשטרה.

25 לא הרגשתי מתי זה קרה, אבל את כל המחשבות האלה כבר חשבתי בדרכי אל הערמה. חציתי את השדרה במהירות ועברתי ליד הגדר של גן החיות. הינה גן השעשועים. מהצד השני שלו מחכה לי האוצר.

30 בגן השעשועים שיחקו ילדות מהכפר הסמוך במשחק שלא הכרתי. אבל לי לא היה זמן להתעכב ולהסתכל, רצתי מהר אל הערמה הנוצצת שמשכה אותי אליה. איך ייתכן שהילדות האלה לא ראו את הזהב? הרי הוא על יד הכפר שלהן, הן היו מוכרחות לעבור לידו בדרך לגן השעשועים. טוב, נניח שאגיד למשטרה, מה יהיה אז? האם ייתנו לי חלק מהאוצר? האם יכתבו עליי בעיתונים? האם יחקרו אותי איך מצאתי את זה? אבל אני מתביישת ללכת למשטרה, לכן צריך לחכות להורים. אבל לא רציתי לספר להם. חשבתי לשמור זאת בסוד ואחריכך לתת להם את הזהב מתנה.

35 יצאתי מגן השעשועים. הגעתי אל שדה מלא קוצים ויִשְׁטוּף שמש, שבקצהו ערמת הזהב. ניסיתי שלא להסתכל, אולי הערמה תיעלם. אבל כשהרמתי את העיניים, שוב קרץ הזהב לעברי.

40 זה בוודאי נפלא להיות עשירה כליכך. כשכל הזהב הזה יהיה שלי, אוכל לקנות לי אופניים, אוכל ללמוד לנגן בפסנתר, אוכל לתת חלק מהזהב להורים שלי, והם יוכלו לעשות כל מה שחשוב להם, והכול הודות לי!

אם יהיה שם ה-ר-ב-ה זהב, אוכל אפילו לתרום לנזקקים. בבית הספר שלנו אנחנו תמיד תורמים לנזקקים. יש תחרות בין הכיתות, ואני בטוחה שעכשיו הכיתה שלנו תנצח. כך המשכתי להרהר ולא הרגשתי שכמעט הגעתי לערמת הזהב.

את הצעדים האחרונים עשיתי בריצה.

45 הגעתי.

עמדתי ליד הערמה הנוצצת שלי. היא הייתה שם. היא לא נעלמה.
עצמתי את העיניים וקיוויתי שהערמה תישאר במקומה כשאֶפְקַח אותן.
הושטתי את היד כדי לגעת בה והרמתי חתיכת זהב. התרגשתי. התרגשתי מאוד.
הרגשתי דקירה ביד, פקחתי את העיניים...
50 הערמה נשארה במקום.

בידי הייתה פיסת פח של קופסת שימורים.
כל הערמה הייתה פסולת של פחיות שנצצו באור השמש. כל הפחיות נראו כמו זהב.
אבל הן היו פחיות, פחיות פשוטות.
ישבתי על הארץ ולא ידעתי מה לעשות. אין זהב, אין אופניים, אין שיעורי פסנתר, אין
55 עזרה להורים, אין עזרה לנוקמים.

רק אני לבדי בשדה גדול וריק וערמת פחיות ענקית זוהרת, משקרת. הזהב הזה שזהר ונצץ
והבריק והבטיח, הפך לבסוף לפחיות פשוטות.
איזה מזל שאני לבד. איזה מזל שלא קראתי לאביבה או לוורדה...

לפי מאיר מ' (2005). זהב. בתוך יי טפר וע' בן עמי (עורכים), סיפורים עם כנפיים (עמ' 107–115). הוצאת הקיבוץ המאוחד ומטח.

© כל הזכויות שמורות למחברת ולאקו"ם.

14.

השלימו את החסר בקטע שלפניכם לפי הסיפור.

הילדה הגיעה לביתה. היא הייתה _____ (1) בבית והסתובבה בחדרים
הריקים. ממרפסת הבית היא ראתה _____ (2) נוצצת באור השמש.
היא חשבה שזו ערמת זהב. הילדה התלבטה אם _____ (3) בבית
או _____ (4).

15.

הילדה רצתה להפסיק לחשוב על ערמת הזהב.

מה ניסתה הילדה לעשות כדי להפסיק לחשוב על ערמת הזהב?

16.

הילדה חשבה שצריך לדווח למשטרה שהיא מצאה זהב, אך היא חששה לעשות זאת.

כתבו שתי מחשבות של הילדה המוכיחות שהיא חששה לדווח למשטרה.

1.

2.

17.

בסוף הסיפור קראה הילדה לערמה **ערמה משקרת**.

מדוע היא קראה לה כך?

דן קרא את הסיפור ואמר: "שיערתני שאין זו ערמת זהב עוד לפני שהגיעה הילדה לשדה."

לפי איזה משפט שיער זאת דן?

- 1 "מה זה יכול להיות?... מוטב שאגש לשם בעצמי, הלוא הערמה אינה רחוקה." (שורה 15)
- 2 "אולי אקרא לאביבה או לוורדה? אבל הן גרות רחוק... מישהו אחר עלול למצוא את הזהב..." (שורות 16–17)
- 3 "אם מוצאים כליכך הרבה זהב, מה עושים? מודיעים למשטרה, אלא מה?" (שורה 23)
- 4 "איך ייתכן שהילדות האלה לא ראו את הזהב?... הן היו מוכרחות לעבור לידו..." (שורות 29–30)

המילה **אבל** כתובה בסיפור פעמים רבות, לדוגמה:

- "אולי אקרא לאביבה או לוורדה? **אבל** הן גרות רחוק..." (שורה 16)
- "לרגע רציתי להאמין, **אבל** ידעתי שאין גמדים ואוצרות כאלה." (שורות 20–21)
- "... צריך לחכות להורים. **אבל** לא רציתי לספר להם." (שורה 33)

המילה **אבל** כתובה בסיפור פעמים רבות כדי להדגיש שהילדה –

- 1 מאוכזבת.
- 2 מצטערת.
- 3 מתלבטת.
- 4 מפחדת.

לפניכם איורים של אירועים לפי סדר התרחשותם בסיפור, ולצידם מחסן המחשבות של הילדה.

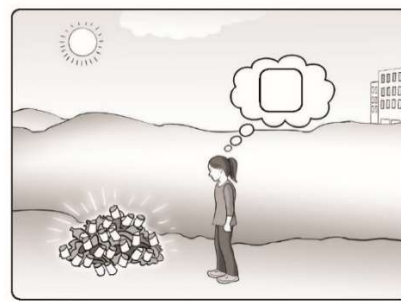
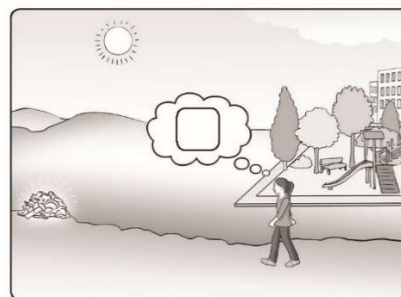
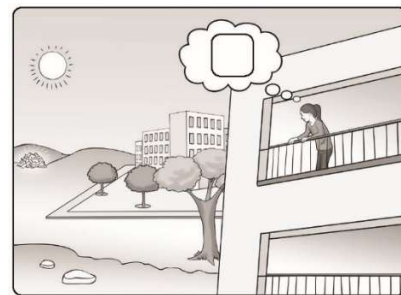
איזו מחשבה מתאימה לאירוע?

בחרו את המחשבה המתאימה מתוך מחסן המחשבות וכתבו את המספר שלה בתוך הבעה שבאיור.

מחסן המחשבות

האירועים

21.

הנושא העיקרי של הסיפור הוא –

- 1 נדיבות ועזרה לזולת.
- 2 תקווה שלא התממשה.
- 3 הצלחה ללא מאמץ.
- 4 עושר שגרם לאושר.

22.

אילו הייתם עם הילדה בשדה ברגע שגילתה שהערמה

היא פסולת של פחיות, מה הייתם אומרים לה?

הסבירו מדוע הייתם אומרים לה זאת.

! בכתביבתכם הקפיחו על ניסוח בהיר, על סימני פיסוק נכונים, על כתיב נכון ועל כתב יד ברור.

23.

בשורות 33–34 כתוב: "חשבתי לשמור זאת בסוד ואחר־כך לתת להם את הזהב מתנה."

- 1. למה הכוונה במילה **זאת**? _____
- 2. למי הכוונה במילה **להם**? _____

במשפטים שלפניכם חסרה מילת קישור.

כתבו את מילת הקישור המתאימה בכל משפט. השתמשו במילים שבמחסן המילים.

1. הפחיות נצצו באור השמש, _____ הילדה חשבה שהן זהב.
2. הילדה שאלה את עצמה שאלות רבות, _____ : "מה פתאום זהב באמצע השדה?"
3. הילדה חשבה: " _____ מצאתי ערמה של זהב, הייתי עשירה."

מחסן המילים

לעומת זאת	למשל	אילו
כדי	גם	לכן

לפניכם צמדי מילים.

סמנו ליד כל צמד מילים אם הן מילים נרדפות או לא נרדפות.

לא נרדפות	נרדפות	צמדי המילים
☐ ₂	☐ ₁	1. אוצר – זהב
☐ ₂	☐ ₁	2. הבטתי – הסתכלתי
☐ ₂	☐ ₁	3. להרהר – לחשוב
☐ ₂	☐ ₁	4. סוד – הפתעה
☐ ₂	☐ ₁	5. שטוף שמש – מוצל

למילים **זָהַר**, **נָצַץ**, **הִבְרִיק** משמעות דומה: הן קשורות לאור.

הקיפו בעיגול עוד **שלוש** מילים הקשורות לאור.

הִבְרִיק	הִצִּיץ	קָרַן	הִסְמִיק
נָצַץ	נָעַץ	הִדְהִים	זָרַח

לפניכם קטע מיומן קריאה שכתב תלמיד בנוגע לסיפור "זהב".

כתבו את המילים שמתחת לכל קו במילה אחת.

דוגמה

מירה מאיר כתבה את הסיפור "זהב". קראתי את סיפור (הסיפור שלה)

אלה ⁽¹⁾ בעקבות הקריאה: (המחשבות שלי)

אהבתי את הסיפור והופתעתי מאוד מ ⁽²⁾ (העלילה שלו)

חשבתי שהילדה תצליח להגשים את החלום למצוא זהב ותיתן חלק

ממנו ⁽³⁾ (להורים שלה)

אנשים שמחים כאשר ⁽⁴⁾ מתגשם. (החלום שלהם)

בכל משפט מהמשפטים שלפניכם מילים מודגשות.

כתבו את המילים המודגשות בלשון **רבים**.

דוגמה: נכנסתי לחדר **ריק**.

נכנסתי ל **חדרים** **ריקים**.

1. ראיתי **שדה מלא** קוצים.

ראיתי _____ קוצים.

2. **העיר משתנה** במהירות.

ה _____ במהירות.

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכלל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.

114-EVR-019-5-SOF-pnimi-net

114

114-01-05-01-01-01-018-019-03

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

המזכירות הפדגוגית

מיצ"ב

מחווון למבחן בעברית

כיתה ה' | נוסח א

הנחיות כלליות לבדיקת המבחן

לפניכם מחוון למבחן מיצ"ב. במחווון הנחיות הן לבודקי המבחן החיצוני המשתמשים במערכת ההקלדה, הן לבודקי המבחן הפנימי המשתמשים במיצ"ב בית.

- הנחיות ייחודיות לבודקי המבחן החיצוני כתובות לצד הסמל הזה:
- אם אין תשובה או נראה כי לא ניסה התלמיד לענות על שאלה או ענה תשובות, כגון "לא יודע", צייר ציור, העתיק הוראות וכו', בודקי המיצ"ב הפנימי ישאירו את התא הנוגע לציון השאלה ריק.
- **בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו "לא ענה"**.

שאלות פתוחות:

- דוגמאות הכתובות בגופן **כמג'** הן דוגמאות מקוריות של תשובות תלמידים, והן מובאות בלשונם.
 - חלק מהדוגמאות או מההנחיות להערכה כתוב בין סוגריים. הכתוב בין סוגריים אינו חייב להיות בתשובת התלמיד.
 - אין להוריד נקודות בשל שגיאות כתיב או בשל ניסוח שגוי, אלא אם כן מצוין אחרת.
 - תשובה שיש בה מידע עודף:
 - אם המידע העודף שגוי כל התשובה שגויה, אלא אם כן מצוין אחרת.
 - אם המידע העודף אינו שגוי אין להוריד נקודות למרות המידע העודף, אלא אם כן מצוין אחרת.
 - אם המידע העודף הוא העתקה בלתי מושכלת (למשל העתקה גורפת של פסקה, העתקה של חלקי משפט מהטקסט לפני התשובה או אחריה), כל התשובה שגויה.
- במבחן החיצוני, בצד השמאלי של השאלות הפתוחות, יש משבצות המיועדות לשימוש הבודק. **בודקי המיצ"ב החיצוני יכתבו את הציון של כל סעיף בשאלה במשבצת המתאימה, ולאחר מכן יקלידו את הציון במערכת ההקלדה.**

שאלות רב־ברירה:

- בודקי המיצ"ב הפנימי יעריכו את תשובת התלמיד לפי המחווון ויקלידו את הציון המתאים.
- **בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד.**
- אם סימן התלמיד כמה תשובות, בודקי המיצ"ב הפנימי יקלידו את הציון 0.
- **בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו "סימון מרובה"**.

חלק ראשון: טקסט מידע – שתיקת החיות

שאלה 1א

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר מידע גלוי הכתוב בתחילת הטקסט.

2 נק' תשובה העוסקת בעובדה שבני האדם לא היו מסוגלים לשמוע קולות של בעלי חיים מסוימים, כמו קולו של הגיירף, לדוגמה:

- כי אנחנו לא שומעים את הקולות של חיות כאלה.
- כי הוא שמיע צלילים תת קוליים.
- כי הוא שמיע קולות מחוץ לטווח השמיעה של האדם.
- מכיוון שלא ידעו שהוא שמיע קול.

הערה: תשובה שכתוב בה שהגיירף משמיע קול על-קולי, תיחשב תשובה נכונה.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- מפני שהגיירף לא שמיע קול.
- כי הוא לא דיבר

שאלה 1ב

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר מידע גלוי הכתוב בתחילת הטקסט.

2 נק' תשובה העוסקת בשאלה מדוע לבעלי חיים "אילמים" יש פה או אוזניים (או שניהם) או בשאלה איך הם מתקשרים זה עם זה ללא קול או בשאלה אם הם משמיעים קולות, לדוגמה:

- הדבר שסקרן את החוקרים בנוגע לבעלי חיים שאיך הם מתקשרים בלי שאנחנו שומעים.
- מה סקרן את החוקרים בנוגע לבע"ח כמו ג'ירף וצ'פצ'פ הוא לדעת אם בע"ח האלו שמיעים קולות כי בני האדם אינם שמעו אותם.
- איך הם מתקשרים בלי לדבר
- התקשרות של החיות (התשובה מתקבלת אף שלא כתוב בה "ללא קולי").
- למה יש להם פה ואוזניים.

- מה שסקרן את החוקרים בנוגע לבעלי חיים אם יש להם קול.
- אם הם יכולים לדבר

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- הם רצו לדבוק מדוע הם איילמים
- הם לא שמיעים קול

שאלה 2

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר פרטי מידע גלויים בפסקה שבטקסט ולכתוב אותם בקטע אחר שהוא פרפרזה של הכתוב בטקסט.

2 נק' תשובה נכונה בשני הסעיפים

1 נק' תשובה נכונה בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

סעיף 1

תשובה נכונה: תשובה העוסקת במכשירי הקלטה או בטכנולוגיה, ומתאימה למשפט מבחינה תחבירית (חוץ מהיידוע), לדוגמה:

- מכשירי הקלטה / מכשירי הקלטה משוכללים
- המכשירי הקלטה (התשובה מתקבלת אף שהיידוע אינו בסומך: מכשירי ההקלטה).
- המכשירים
- הקלטה צלילים
- הקלטה (התשובה מתקבלת אף שאינה מיודעת: ההקלטה).
- הטכנולוגיה / המדע
- תשובה שגויה:** כל תשובה אחרת, לדוגמה:
- השתכללו מכשירים להקלטה צלילים
- (התשובה אינה מתאימה למשפט מבחינה תחבירית).
- הקולות
- החוקרים / המחקרים

סעיף 2

תשובה נכונה: תשובה העוסקת ביכולת של בעלי החיים להשמיע קולות, ומתאימה למשפט מבחינה תחבירית, לדוגמה:

- מדברים
- מתקשרים / מתקשרים באמצעות תת קוליות
- לא אילמים
- עושים קולות
- תשובה שגויה:** כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 3

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה מטרת השאלה: לאתר מידע גלוי בטקסט.

3 נק' סימון נכון בשלושת המשפטים

2 נק' סימון נכון בשני משפטים

0 נק' סימון נכון במשפט אחד או כל תשובה אחרת

התשובות הנכונות:

לא נכון	נכון	המשפטים
☐ ₂	☒ ₁	1. הגירף משמיע קולות תתי־קוליים.
☒ ₂	☐ ₁	2. קולות על־קוליים הם בטווח השמיעה של בני האדם.
☒ ₂	☐ ₁	3. קולות תתי־קוליים התגלו בפעם הראשונה אצל פילים.

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד בכל משפט.

שאלה 4

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת מטרת השאלה: להבין רעיונות שאינם כתובים בטקסט במפורש ולהשוות ביניהם.

2 נק' תשובה העוסקת בעובדה שקולות של חרקים וקולות של לוויתנים הם מחוץ לטווח השמיעה של האדם, לדוגמה:

א. אלו קולות שני האדם אינם מסוגלים לשמוע.

ב. לא בטווח הקול של בני אדם.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

א. המותץ שהם קולות מצל טווח השמיעה ומתחת לטווח השמיעה.

ב. המותץ הוא: שניהם יכולים לדבר ולתקשר

ג. מותץ לקולות של חרקים ולקולות של לוויתנים הוא: שניהם משימים קולות כדי להפיק

מטרה כמו כדי להציף מסכנה מסוימת, בנוסף הם צוצקים, מדברים כדי להפיק תקשורת.

(התשובה אינה עוסקת במשותף לקולות של חרקים ולקולות של לוויתנים לפי שורות 8–13 ולפי

איור 1: הם מחוץ לטווח השמיעה של האדם.)

שאלה 4ב

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין רעיונות שאינם כתובים בטקסט במפורש ולהשוות ביניהם.

2 נק' תשובה העוסקת בעובדה שקולות של חרקים הם על-קוליים, וקולות של לווייתנים הם תת-קוליים, לדוגמה:

- קול אחד אבוב מלווה השמיעה של האדם וקול אחד נמוך מלווה השמיעה של האדם.
 - ההבדל בין קולות של חרקים ובין קולות של הלווייתנים הוא שהקולות של החרקים הם נקראים: "קולות על קוליים" והקולות של הלווייתנים נקראים: "קולות תת קוליים"
 - אחד על קוליים והשני תת קוליים
 - לווייתנים מדברים בקול נמוך וחרקים בקול אבוב
 - כל אחד מהקולות נמצא בתדירות קולית שונה.
 - ההבדל הוא שקולות של חרקים הם על קוליים שאנשים שומעים את קולותיהם וקולות של לווייתנים הם תת קוליים שאנשים לא שומעים את קולותיהם.
- (התשובה מתקבלת למרות המידע העודף השגוי העוסק בקולות שבני האדם שומעים).

1 נק' תשובה העוסקת רק בקולות של חרקים או רק בקולות של לווייתנים כפי שמפורט לעיל, לדוגמה:

- לחרקים יש קול מלווה האדם, וללווייתנים משמיעים קול תת קוליים (המשפט הראשון שגוי, והמשפט השני נכון).

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- לחרקים יש קולות חזקים וללווייתנים יש קולות חלשים.
- לווייתנים יש קולות על קוליים ולחרקים יש קולות תת קוליים.

שאלה 5

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין רעיון שאינו כתוב בטקסט במפורש.

3 נק' תשובה (1): לקבל מידע מפיל אחר.

0 נק' כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד.

שאלה 6

לשון

מטרת השאלה: לבחור מילים כדי להשלים משפטים תקינים מבחינה תחבירית.

2 נק' תשובה נכונה בשלושת הסעיפים

1 נק' תשובה נכונה בשני סעיפים

0 נק' תשובה נכונה בסעיף אחד או כל תשובה אחרת

הערה: מילה הכתובה בשגיאת כתיב תיחשב תשובה שגויה.

סעיף 1

תשובה נכונה: הם

הערה: התשובה "שהם" תיחשב תשובה נכונה.

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה: רחבה

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה: גילו

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 7א

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת מטרת השאלה: להבין מידע שאינו כתוב בטקסט במפורש ולקשר בינו ובין אמצעי חזותי (איור).

2 נק' תשובה העוסקת בעובדה שהקולות שהמרמיטה משמיעה גבוהים יותר מטווח השמיעה של האדם, לדוגמה:

- *כי היא משמיעה קולות גבוהים שאנו לא מסוגלים לשמוע.*
- *כי היא משמיעה על קול.*
- *הקול שלה בטווח גבוה מאד.*
- *כי למרמיטה יש קול גבוה.*

1 נק' תשובה העוסקת בעובדה שהמרמיטה משמיעה קולות שהם מחוץ לטווח השמיעה של האדם, אך לא כתוב בה שהקולות האלה גבוהים יותר מטווח השמיעה של האדם, לדוגמה:

- *כי למרמיטה משמיעה קולות שגוי אדם לא שומע.*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *מכיוון שהמרמיטה משמיעה קולות שגוי אדם לא שומע אותם.*
- *כי למרמיטה יש קול.*

שאלה 7ב

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת מטרת השאלה: להבין מידע שאינו כתוב בטקסט במפורש ולקשר בינו ובין אמצעי חזותי (איור).

2 נק' תשובה העוסקת בעובדה שהפיל משמיע קולות שהם בטווח השמיעה של האדם וגם קולות הנמוכים מטווח השמיעה של האדם (קולות תת-קוליים), לדוגמה:

- *מפני שהפיל משמיע קול בטווח השמיעה ואם משמיע קולות תת-קוליים.*

1 נק' תשובה העוסקת בעובדה שהפיל משמיע קולות שהם בטווח השמיעה של האדם וגם קולות שהם מחוץ לטווח השמיעה של האדם, אך לא כתוב בה שהקולות האלה נמוכים מטווח השמיעה של האדם, לדוגמה:

- *הפיל משמיע קולות שהאדם שומע ואם קולות שהאדם אינו שומע.*
 - *כי גני האדם שומע חלק מהקולות שלו.*
- (לפי התשובה אפשר להבין שיש קולות אחרים שהאדם אינו שומע.)

0 נק' תשובה העוסקת רק במיקום של הפיל מתחת לקו או רק במיקום של הפיל מעל לקו או כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *מכיוון שיש קולות תת-קוליים כדי להתמצא בצל סכנה.*
- *שום שהפיל משמיע קולות תת-קוליים.*
- *כי הפיל משמיע קולות שאנו שומעים.*

שאלה 8

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לכתוב קטע מידע קצר על-סמך הכתוב בטקסט.

3 נק' הקטע כתוב לפי כל הקריטריונים האלה:

- יש בו לפחות שתי מטרות תקשורת (בין הפילים) ממטרות התקשורת האלה:
 - להודיע שנמצא מקור מים.
 - לקרוא לעזרה.
 - להתריע על סכנה.
 - לשמור על קשר.
 - להרחיק אויבים.
 - למצוא זה את זה.
 - להודיע שפיל במצוקה.
 - למסור מידע.
- יש בו לפחות שתי דרכי תקשורת (בין הפילים) מדרכי התקשורת האלה:
 - תרועות איום (או קולות שבני אדם שומעים)
 - קולות תת-קוליים (או קולות שבני אדם אינם שומעים)
 - פרישת אוזניים כדי לקבל מידע.
- המידע נכון ומבוסס על הכתוב בטקסט, ורובו נוגע להנחיה שבשאלה. לדוגמה:

- הפילים משתמשים בקולות תת-קוליים (דרך תקשורת אחת) שהם במצוקה (מטרת תקשורת אחת). או שהם מאלפים מקור מים – או מאלפים סכנה (מטרות תקשורת נוספות). שהפילים מתקשרים אחד עם השני אלונים נפתחות (דרך תקשורת שנייה). שפיל אחד אומר יש סכנה כולם מקשיבים ומסתובבים בבת אחת. אנשים שמטילים בסביבות אפריקה צלפים לראות את תופעה זאת.
- כשפיל טבע נמצא במצוקה, מזהה סכנה או מוצא מים (מטרות תקשורת), הוא מודיע על כך לכל הפילים שבסביבה בצלצולות קולות-תת-קוליים (דרך תקשורת אחת). כך הפילים המטילים בצרכות אפריקה עשויים לראות קבוצת פילים נאצרת כל הפילים פורשים את אלונים (דרך תקשורת שנייה) מאזינים ומניעים את כיוון ההליכה שלהם בבת אחת.

2 נק' הקטע כתוב לפי אחד הקריטריונים האלה:

- יש בו שתי מטרות תקשורת ושתי דרכי תקשורת, אך יש בו גם מידע רב שאינו נוגע להנחיה שבשאלה או גם מידע שאינו נכון ואינו מבוסס על הכתוב בטקסט.
- יש בו רק שתי מטרות תקשורת ודרך תקשורת אחת, והן מבוססות על הכתוב בטקסט.
- יש בו רק מטרת תקשורת אחת ושתי דרכי תקשורת, והן מבוססות על הכתוב בטקסט.

לדוגמה:

- התקשורת בין הפילים היא תקשורת שהם משתמשים בקולות תת-קוליים (דרך תקשורת אחת). כאשר פיל אחד מודיע מהו (מטרת תקשורת אחת) הפילים האחרים נצמדים במקומם, פורשים את אלונים (דרך תקשורת שנייה) והולכים לכיוון שהם שמעו שהפיל האחר אמר.
- הפילים מתקשרים זה עם זה שהם במצוקה או שהם מוצאים מים (שתי מטרות תקשורת) והפילים שמיעים קולות שבני האדם אינם יכולים לשמוע (דרך תקשורת אחת) כי הם שומעים יותר טוב מבני האדם ולכן הפילים יכולים לתקשר זה עם זה.

שאלה 8 (המשך)

1 נק' הקטע כתוב לפי אחד הקריטריונים האלה:

- יש בו רק שתי מטרות תקשורת, והן מבוססות על הכתוב בטקסט.
- יש בו רק שתי דרכי תקשורת, והן מבוססות על הכתוב בטקסט.
- יש בו רק מטרת תקשורת אחת ודרך תקשורת אחת, והן מבוססות על הכתוב בטקסט.

לדוגמה:

- הפיליט מתקשרים זה עם זה דרך קולות תת קוליים (דרך תקשורת אחת), קולות תת קוליים הם קולות מחולף לטווח השמיעה של האדם, אבל הפיליט שומעים קולות אלה ואינם הם מתקשרים כמו כן הפיליט משמיעים קולות איום שהם כן בטווח השמיעה של האדם (דרך תקשורת שנייה).
- הפיליט הם זן מיוחד שמתקשר באמצעות קולות תת קוליים (דרך תקשורת אחת) הם מקשרים מי מאות קילומטרים, וככה שומרים על קשר טוב מאוד, הפיליט מתקשרים כדי שאם יהיו מסכנה (מטרת תקשורת אחת) חברה הפיליט יוחלו להציף זה את זה.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- החוקרים גילו שהפיליט יכולים לתקשר הם גילו שכפיף רוצה להפחיד את אויבו הוא פורש את אוניו לאחור ומתכונן לתקיפה (המידע אינו מבוסס על הכתוב בטקסט), החוקרים גילו שפיליט יכולים להיות במרחקים עצומים ונדולים מאוד אחד מהשני וצדיין יכולו לתקשר ולצנזר אחד לשני אם פיה אחד זקוק לצורה פיליט שמעו אותו מיד נלשים לצנזר לו לא משנה מה קרה להם (מטרת תקשורת אחת).
- החוקרים גילו בנוצת לשמיעת הפיליט שמיע קולות תת קוליים (דרך תקשורת אחת) שאולן האדם אינה יכולה לשמוע והפיליט מתקשרים בצורת הקולות האלה לכל דבר.
- החוקרים גילו לעבי הפיליט שהם מדברים אבל בספה שלהם שנה שמיעה על קולות שגני אדם לא מסוגלים לשמוע (המידע אינו נכון).
- הנה מידע קצר על הפיליט. הפיליט הם חיה ראישה. בעבר חשבו המדענים והאנשים שהפיליט אינם (אינם יכולים לדבר) לכן המדענים בדקו זאת.

שאלה 8

הבעה בכתב
מטרת השאלה: לכתוב קטע מידע קצר.

בשאלה הזו יש לבדוק רק את איכות הכתיבה (התוכן נבדק בשאלה 8).

כדי לקבוע את איכות הכתיבה יש לבדוק את הרכיבים האלה: (1) לכידות וקישוריות (רצף המשפטים ומילות הקישור); (2) אורך הטקסט; (3) מבנה המשפטים; (4) משלב הלשון; (5) סימני הפיסוק (חוץ מהסימן פסיק); (6) הכתיב.

יש לבדוק את איכות הכתיבה באופן הוליסטי.

בודקי המיצ"ב החיצוני יכתבו את ציון השאלה בחלק הנוגע לשימוש הבודק (במבחן) במשבצת שלצד האות כ.

3 נק' הכתיבה מיטבית, לדוגמה:

- הפיליט מתקשרים זה עם זה דרך קולות תת קולייט, קולות תת קולייט הם קולות מחולץ לטווח השמיצה של האדט, אפל הפיליט שומעים קולות אלה ובכך הם מתקשרים כמו כן הפיליט משמיצים קולות איוט שהם כן בטווח השמיצה של האדט.
- החוקרים גילו שהפיליט יכולים לתקשר הם גילו שכפילי רוצה להפחיד את אויבו הוא פורס את אולניו לאחור ומתכונן לתקיפה, החוקרים גילו שפיליט יכולים להיות במרחקים עצומים ונדלפים מאד אחד מהשני וצדיין יכלו לתקשר ולצלור אחד לשני אם פיל אחד לקוק לצורה פיליט שמעו אותו מיד נעים לצלור לו לא משנה מה קרה להם. (הכתיבה מיטבית אף שחסרים סימני פיסוק).

2 נק' הכתיבה ברמה בינונית, לדוגמה:

- החוקרים גילו בנוצא לשמיצת הפיל שהפיל משמיצ קולות תת קולייט שאולן האדט אינה יכולה לשמיצ והפיליט מתקשרים בצורת הקולות האלה לכך דבר. (במשפט הראשון הכוונה היא לקול של הפיל ולא לשמיעה של הפיל – "שמיעת הפיל"; הצירוף "לכל דבר" כללי מדי ואינו מפותח; הטקסט קצר מדי).

1 נק' הכתיבה ברמה נמוכה, לדוגמה:

- החוקרים גילו לפני הפיליט שהם מדברים אפל בשפה שלהם שנה שמיצה על קולות שגני אדט לא מסולפים שמוצ. (המשפט הראשון צריך להיות מנוסח כך: "החוקרים גילו שהפילים מדברים"; יש לשון דבורה – "שזה שמיעה"; הטקסט קצר מדי).

0 נק' כל תשובה אחרת, לרבות אחת התשובות האלה:

- תשובה קצרה שיש בה 3-4 מילים ואי אפשר להעריך אותה.
- תשובה שבה הכתוב משובש מאוד.
- תשובה שבה כל הכתוב מועתק מהטקסט.

שאלה 9

הבנת הנקרא: פרשנות
מטרת השאלה: לנמק דעה על-סמך מידע הכתוב בטקסט.

3 נק' תשובה העוסקת בקולות שהדגים משמיעים (כדי לתקשר זה עם זה), אך בני האדם אינם שומעים, לדוגמה:

- סוּאִי הַדְּאִיִּם מֵתְקַשְׂרִים זֶה עִם זֶה בְּקוֹל אֲךָ קוֹל זֶה רַק הַדְּאִיִּם שׁוֹמְעִים.
- הַחַיּוֹת כֵּן מֵשְׁמָעוֹת צִלְצִילִים פֶּשׁוּט אֲנַחְנוּ לֹא שׁוֹמְעִים אוֹתָם.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 10

הבנת הנקרא: הערכה
מטרת השאלה: להבין את התפקיד הרטורי של פסקת הסיום.

3 נק' תשובה (2): לגרום לנו לחשוב שלא הכול ידוע לנו.

0 נק' כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד.

שאלה 11

הבנת הנקרא: פרשנות (שאלת עמ"ר)
מטרת השאלה: לכתוב דעה ולנמק אותה על-סמך הכתוב בטקסט.

3 נק' תשובה נכונה בשלושת הסעיפים

2 נק' תשובה נכונה בשני סעיפים

1 נק' תשובה נכונה בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

סעיף 1

תשובה נכונה: תשובה העוסקת בהשתקת הכלב או בהברחתו או באי־הנוחות הנגרמת לבני האדם בשל נביחות הכלב, לדוגמה:

- זה לא צושה לאף אחד רצח חוץ מהכלב וזה לא נציט שכלב נובח לך יוט וליזה.
- אי אפשר לישון וזה מפריע מט לאחריט.

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- בני האדם לא מציט אותה

סעיף 2

תשובה נכונה: תשובה העוסקת בסבל הנגרם לכלב או בסבל של המשפחה אם יברח הכלב, לדוגמה:

- השריקה כואבת לכלב באוזניים וזה יכול לפצוע כלב.
- המשקיות השקטה אורמת סבל רב לכלביט.

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- יפחיד אותו

סעיף 3

תשובה נכונה: תשובה שיש בה החלטה וגם הסבר (יתקבל גם הסבר החוזר על אחד הנימוקים שכתב התלמיד), לדוגמה:

- אני לא אשתמש במשקיות השקטה מכיוון שאני חושבת שדרכן לו אכזרית מדי, אני אנסה למצוא דרכיט עקיפות להשיט שקט, כמו: לבקש מהשכניט לבדוק את מקור הנביחות וצוד.
- הייתי משתמש מכיוון שזה צוער לנו להבריח את הכלב ולהשתיק אותו
- אני לא הייתי משתמש בזה מפני שאני מאוד אוהב כלביט.
- אני לא הייתי משתמש במשקיות שקטה כיוון שלי לא מפריע הרעשיט של הכלב אני ריזיזה לזה יש לי כלב בבית (נובח כל יוט)
- כן, מכיוון שהמשקיות השקטה מפריחה את הכלב ולא מטרידה את בני אדם.

שאלה 11 (המשך)

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת, לדוגמה :

- לדצתי אני לא אשתמש במשקוקית שקטה כדי להבריח את הכלב. (אין הסבר.)
- אני לא אשתמש במשקוקית שקטה כדי להבריח את הכלב כיוון שהמשקוקית שקטה מדי בסגוף ישמע אותה. (המידע שגוי.)
- אני כן הייתי משתמש במשקוקית שקטה כדי להשתיק את הכלב מכיוון שכלבים הם מסוכ החיות שיש להם שמיצה על קולית יותר זכובה מטוח השמיצה של האדם. (ההסבר אינו נוגע להחלטה.)

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 12

לשון

מטרת השאלה: ליצור פעלים, שמות עצם ושמות פעולה מהשורש א־ד־נ ולהתאימם למשפטים נתונים.

2 נק' תשובה נכונה בשלושת הסעיפים

1 נק' תשובה נכונה בשני סעיפים או בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

הערה : מילה הכתובה בשגיאת כתיב תיחשב תשובה שגויה.

סעיף 1

תשובה נכונה : אאזין

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה : אוזניות או אזניות

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

תשובה נכונה : האזנה או ההאזנה או להאזנה

הערה : מילים אחרות מהשורש א־ז־נ (לרבות מילים מיודעות ומילים שלפניהן כתובה מילית השימוש ל') העשויות להתאים למשפט הנתון, ייחשבו תשובה נכונה, לדוגמה:

■ **מאזנייט / המאזנייט**

■ **איזון / אִיזון**

■ **מאזן / המאזן**

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 13

לשון

מטרת השאלה: לזהות פעלים שיש ביניהם קשר סמנטי.

הערה : פועל הכתוב בשגיאת כתיב ייחשב פועל שגוי.

3 נק' תשובה שכתובים בה **שלושה** פעלים מהפעלים האלה :

- מתקשרים
- מזהירים
- מתאמים
- מפטפטים
- מדברים.

2 נק' תשובה שכתובים בה **שני** פעלים מהפעלים שלעיל, והפועל השלישי חסר או אינו מהפעלים שלעיל.

1 נק' תשובה שכתוב בה **אחד** הפעלים שלעיל, ושני הפעלים האחרים חסרים או אינם מהפעלים שלעיל.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה :

- **מֵעֵינֵי** (התשובה היא הדוגמה שבשאלה).
- **מֵעֵינֵי**
- **מֵעֵינֵי**
- **מֵעֵינֵי**
- **מֵעֵינֵי / מֵעֵינֵי**
- **מֵעֵינֵי**

חלק שני: סיפור – זהב

שאלה 14

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר פרטי מידע גלויים המפוזרים בפסקות אחדות בסיפור ולכתוב אותם בטקסט אחר שהוא פרפרזה של הכתוב בסיפור.

3 נק' תשובה נכונה בארבעת הסעיפים

2 נק' תשובה נכונה בשלושה סעיפים

1 נק' תשובה נכונה בשני סעיפים או בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

הערה: יתקבלו תשובות הכתובות בשגיאות כתיב.

סעיף 1

תשובה נכונה: תשובה העוסקת בכך שהילדה הייתה לבד בבית, ומתאימה למשפט מבחינה תחבירית, לדוגמה:

- *לבד / לבדה*
- *בחדרה*
- *בלי אף אחד*

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *מארנסת*
- *בתוך*

סעיף 2

תשובה נכונה: תשובה העוסקת בערמה, ומתאימה למשפט מבחינה תחבירית, לדוגמה:

- *צרמה*
- *צראת פחיות*
- *פסולת*

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *זכה / צראת זכה*
- *פחיות*
- *קופסת שימורים*
- *זכוכית*
- *אשהו / חתיכה*

שאלה 14 (המשך)

סעיף 3

תשובה נכונה: תשובה העוסקת בהישארות בבית, ומתאימה למשפט מבחינה תחבירית, לדוגמה:

- *להישאר*

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 4

תשובה נכונה: תשובה העוסקת ביציאה מהבית, ומתאימה למשפט מבחינה תחבירית, לדוגמה:

- *לפרוק את הצרמה*
- *לפרוק את הצרמה*
- *לפרוק את הבית*
- *לפרוק את / לצאת*
- *לפרוק את הצרמה*
- *לפרוק את הצרמה*

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *לפרוק את הצרמה*
- *להישאר בבית*
- *לפרוק את הצרמה ורדה*

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 15

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה מטרת השאלה: לאתר את המעשים של הדמות.

2 נק' תשובה העוסקת באחת האפשרויות האלה:

- בכוונה של הילדה להכין שיעורי בית
- בניסיון של הילדה שלא להביט בערמה
- בניסיון של הילדה לשכנע את עצמה שהערמה אינה אמיתית.

לדוגמה:

- *ניסתה להכין שיעורים*
- *ניסתה לצאת צנונית.*
- *ניסתה לפתוח את התיק ולהוציא מחברות*
- *הילדה ניסתה לצאת את צוניה וחשבה שתפקח הצרמה כבר לא תהיה בשדה.*
- *לפרוק את הצרמה*
- *לפרוק את הצרמה*
- *לפרוק את הצרמה*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *לפרוק את הצרמה ורדה*

שאלה 16

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר את המחשבות של הדמות.

3 נק' תשובה שכתובות בה שתי מחשבות מהמחשבות האלה:

- האם ייתנו לי חלק מהאוצר?
- האם יכתבו עליי בעיתונים?
- האם יחקרו אותי איך מצאתי את זה?
- אבל אני מתביישת ללכת למשטרה.
- צריך לחכות להורים.
- נניח שאגיד למשטרה, מה יהיה אז?

הערות:

- שתי תשובות הכתובות באותה שורה יוערכו בנפרד.
- תשובה שכתובות בה שתי מחשבות נכונות וגם מחשבה שאינה נכונה, תיחשב תשובה נכונה.
- שתי תשובות העוסקות באותו נושא ייחשבו תשובה אחת.

לדוגמה:

- הילדה פחדה שייקחו את הלהק שלה.
- אולי יחקרו אותה
- היא חששה שהמשטרה לא תביא לה חלק מן הלהק
- היא רצתה את הלהק לצלמה.
- כי היא רצתה אופניים ושיצורי פסנתר

2 נק' תשובה שכתובה בה רק אחת המחשבות שלעיל.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- אם מוצאים כל כך הרבה להק מה צושים? מודיעים למשטרה.
- היא חששה שהיא לא תגיד להוריה ואז אולי הם יכצסו עליה ולא אמרה להם כלום.
- מה אם לא יאמינו לי?
- הילדה פחדה (התשובה כללית מדי, והיא חוזרת על הכתוב בשאלה – "היא חששה לעשות זאת").

שאלה 17

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין את הרעיון המרכזי בסיפור ואת מטרת השימוש באמצעי אומנותי (האנשה).

3 נק' תשובה העוסקת באחת האפשרויות האלה:

- הערמה נראתה כמו זהב אך התגלתה כערמת פחיות.
- הערמה דומה לזהב.
- הערמה אינה ערמת זהב.

לדוגמה:

- *לדצתי הילדה אומרת "ערמה מסקרת" באלף שהיא חספה שנה להב ואז זה היה "סקר" אז הילדה התאכזבה.*
- *הערמה הטעתה אותה.*
- *כי זו לא הייתה הערמה של הזהב.*
- *כי הערמה נראתה כמו ערמת זהב.*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *קראה לערימה כק מכיוון שאין שיצורי פסנתר אין אופניים ואין עזרה לנזקקים.*
- *מפני חספה וציפתה להאיץ לערימה וקסוף התברר שאין בכלל ערימה ולכן זה כאילו הערימה מסקרת.*

שאלה 18

הבנת הנקרא: פרשנות
מטרת השאלה: לזהות רמז מטרים בסיפור.

2 נק' תשובה (4): "איך ייתכן שהילדות האלה לא ראו את הזהב? ... הן היו מוכרחות לעבור לידו..."
(שורות 29–30)

0 נק' כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד.

שאלה 19

הבנת הנקרא: הערכה
מטרת השאלה: להבין את מטרת השימוש באמצעי אומנותי (חזרתיות).

2 נק' תשובה (3) : מתלבטת.

0 נק' כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד.

שאלה 20

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להתאים אמצעים חזותיים בשאלה לרצף הכרונולוגי של ההתרחשויות בסיפור.

3 נק' תשובה נכונה בשלושת האירורים

0 נק' כל תשובה אחרת

איור ראשון

תשובה נכונה : תשובה (3) : מוטב שאגש לשם בעצמי, הערמה אינה רחוקה.

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

איור שני

תשובה נכונה : תשובה (4) : אינני יכולה לעצור, אני ממהרת.

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

איור שלישי

תשובה נכונה : תשובה (2) : איזו ערמה משקרת!

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד בכל איור.

שאלה 21

הבנת הנקרא: פרשנות
מטרת השאלה: להבין את הרעיון המרכזי בסיפור.

3 נק' תשובה (2) : תקווה שלא התממשה.

0 נק' כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד.

שאלה 22

הבנת הנקרא: פרשנות (שאלת עמ"ר)
מטרת השאלה: לכתוב פרשנות אישית המנומקת על-סמך הכתוב בסיפור.

2 נק' תשובה שיש בה כל הרכיבים האלה:

- **תגובה:** אהדה כלפי הילדה, כעס עליה או ביקורת על מעשיה. התגובה נוגעת למצב המתואר בשאלה, והיא עשויה להיות אמירה ישירה או פעולת דיבור כללית ("מנחם", "מרגיע").
- **הסבר:** ההסבר נוגע לתגובה ומבוסס על הכתוב בסיפור.
- **קשר הגיוני:** הקשר בין התגובה להסבר הגיוני וברור.

לדוגמה:

- הייתי מנחם אותה (תגובה) כי הילדה מאוד התאכזבה שלא מצאה לה (הסבר), והייתי אומר לה שפעם הבאה היא תמצא לה.
- הייתי צוחק על הדמיון שלה (תגובה) ואומר לה שאין דבר כזה לה כרחוק (הסבר).
- אני הייתי אומרת לה נורא לה קורה עם לי זה יכול לקרות כי מרחוק זה נראה כמו צרמת לה (תגובה). הייתי אומרת זאת בגלל שהילדה עם ככה באכזבה ומאשימה לא בנוח אז אין צורך לגרום לה יותר תחושה רעה אלא לתמוך בה (הסבר).
- אני הייתי אומר לה שמהתחלה לא האמנתי (תגובה) כי לא יכול להיות שצרמת לה תהיה בשדה פתוח זמן מה ולא יקחו אותה (הסבר).
- לא נורא ילדה, אולי פעם אחרת לו תהיה צרמת לה (תגובה). הייתי אומר לה את זה כדי לגרום אותה (הסבר).

1 נק' תשובה שיש בה תגובה הנוגעת למצב המתואר בשאלה, אך אין בה הסבר או ההסבר אינו נוגע לתגובה או ההסבר אינו מבוסס על הכתוב בסיפור, לדוגמה:

- אני הייתי אומר לילדה שלא נורא ושאיני מביין אותה. (אין הסבר).
- הייתי אומרת לילדה שלא נורא, אבל יפה שהיא חשבה על אחריט ולא רק על עצמה. (אין הסבר).

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- אם הייתי ליד הילדה בשדה עם הנהג אז הייתי אומרת לילדה שאני יכולה לבוא איתה לבדוק האם זה באמת לה. אם כן היינו מתקשרות למטרה. ואילו זה לא היה לה, אז לא וסתם היינו מבואסות אבל לפחות ידענו שניסו.
- (התגובה אינה נוגעת למצב המתואר בשאלה כי הילדה כבר הגיעה לערמת הזבל.)
- אם אני הייתי חושב שיש לה על המצב והייתי מתאכזב אבל עם את היה לה לא הייתי יודע מה הייתי עושה בו
- אילו הייתי עם הילדה בשדה הייתי מתעצבן, בוצע ומקלף את הצרמה מכיוון שהיא אכזבה אותי, דמיינתי מה אני אעשה איתה.

שאלה 22

הבעה בכתב

מטרת השאלה: לכתוב כהלכה תשובה לשאלה.

בשאלה זו יש לבדוק רק את איכות הכתיבה (התוכן נבדק בשאלה 22).

כדי לקבוע את איכות הכתיבה יש לבדוק את הרכיבים האלה: (1) לכידות וקישוריות (רצף המשפטים ומילות הקישור); (2) אורך הטקסט; (3) מבנה המשפטים; (4) משלב הלשון; (5) סימני הפיסוק (חוץ מהסימן פסיק); (6) הכתיב.

יש לבדוק את איכות הכתיבה באופן הוליסטי.

בודקי המיצ"ב החיצוני יכתבו את ציון השאלה בחלק הנוגע לשימוש הבודק (במבחן) במשבצת שלצד האות כ.

3 נק' הכתיבה מיטבית, לדוגמה:

- אני הייתי אומר לה שמהתחלה לא האמנתי כי לא יכול להיות שצמח זה יהיה כשה פתוח זמן מה ולא יקחו אותה.
- אם הייתי איתה בשדה, הייתי אומר לה שאין לה צל מה להתאכזה, מכיוון שלכל ילד יש חלומות כמו לקנות מצנע אופניים או מצנע לנען בפסנתר, אך אם אתה רוצה, אתה יכול להצליח, כי "השמיים הם הגבול"...

2 נק' הכתיבה ברמה בינונית, לדוגמה:

- אני הייתי אומר לה לא נורא זה קורה עם לי זה יכול לקרות כי מרחוק זה נראה כמו צמח זה. הייתי אומר זאת בגלל שהילדה עם ככה באכזה ומרטישה לא פנוח אז אין צורך לצרות זה יותר תחושה רעה אלא לתמוך בה.
- (המשפט הראשון אינו מנוסח כראוי והשימוש במאזכר "זה" סתמי; הצירוף "ככה באכזה" אינו תקין – צריך להיות "מאוכזבת"; חסרים סימני פיסוק.)
- אם אני הייתי חושב שיש זהה על הצצה והייתי מתאכזה אהל עם אם היה זהה לא הייתי יודע מה הייתי צושה בו (הפועל "הייתי" חוזר ונשנה; השפה דבורה; אין סימני פיסוק.)
- הייתי צוחק על הדמיון שלה ואומר לה שאין דבר כזה זהה כרחוב. (התשובה קצרה.)

1 נק' הכתיבה ברמה נמוכה, לדוגמה:

- אני הייתי אומר לה שאם כל הילדות כפפר לא נעשו לזה אז זה אומר שזה לא חשב כי הילדות כפפר יודעות יותר מהילדה.
- (השימוש במאזכר "זה" סתמי; יש פגימה בלכידות – הקשר בין החלק הראשון של המשפט לחלק השני אינו ברור.)

0 נק' כל תשובה אחרת, לרבות אחת התשובות האלה:

- תשובה קצרה שיש בה 3–4 מילים ואי אפשר להעריך אותה.
- תשובה שבה הכתוב משובש מאוד.
- תשובה שבה כל הכתוב מועתק מהטקסט.

שאלה 23

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין למי המאזכר רומז או למה הוא רומז במשפט נתון.

3 נק' תשובה נכונה בשני הסעיפים

2 נק' תשובה נכונה בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

סעיף 1

תשובה נכונה: תשובה העוסקת במציאת הזהב או בזהב, לדוגמה:

- הצמח / צמח הזהב
- מציאת האוצר
- מציאת הזהב בסוד
- מציאת הזהב

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה: תשובה העוסקת בהורים של הילדה.

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- מפת הזהב

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 24

לשון מטרת השאלה: לבחור מילת קישור מתאימה למשפט.

2 נק' תשובה נכונה בשלושת הסעיפים

1 נק' תשובה נכונה בשני סעיפים או בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

סעיף 1

תשובה נכונה : לכן

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה : למשל

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה : אילו

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 25

לשון

מטרת השאלה: לזהות צמדי מילים נרדפות.

3 נק' סימון נכון בחמשת הסעיפים

2 נק' סימון נכון בארבעה סעיפים

1 נק' סימון נכון בשלושה סעיפים או בשני סעיפים

0 נק' סימון נכון בסעיף אחד או כל תשובה אחרת

התשובות הנכונות:

לא נרדפות	נרדפות	צמדי המילים
☒ ₂	☐ ₁	1. אוצר – זהב
☐ ₂	☒ ₁	2. הבטתי – הסתכלתי
☐ ₂	☒ ₁	3. להרהר – לחשוב
☒ ₂	☐ ₁	4. סוד – הפתעה
☒ ₂	☐ ₁	5. שטוף שמש – מוצל

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו את מה שסימן התלמיד בכל סעיף.

שאלה 26

לשון

מטרת השאלה: לזהות מילים שיש ביניהן קשר סמנטי.

2 נק' תשובה שמסומנות בה רק **שלוש** המילים האלה: קרן, זרח, נְצַנֵץ.

1 נק' תשובה שמסומנות בה רק **שתי** מילים מהמילים שלעיל, והמילה השלישית חסרה או אינה מהמילים שלעיל.

0 נק' תשובה שמסומנת בה רק **אחת** המילים שלעיל, ושתי המילים האחרות חסרות או אינן מהמילים שלעיל או כל תשובה אחרת.

שאלה 27

לשון

מטרת השאלה: לכתוב צירופי קניין חבורים בהקשר.

2 נק' תשובה נכונה בארבעת הסעיפים

1 נק' תשובה נכונה בשלושה סעיפים או בשני סעיפים

0 נק' תשובה נכונה בסעיף אחד או כל תשובה אחרת

הערות:

- מילה הכתובה בשגיאת כתיב תיחשב תשובה שגויה.
- הוספת הא היידוע תיחשב תשובה שגויה.

סעיף 1

תשובה נכונה: מחשבותיי או מחשבותי

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה: עלילתו

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה: להוריה או הוריה

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 4

תשובה נכונה: חלומם

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת, לדוגמה:

חלומה

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

שאלה 28

לשון
מטרת השאלה: לכתוב צירופים (הכתובים בלשון יחיד) בלשון רבים.

2 נק' תשובה נכונה בשני הסעיפים

1 נק' תשובה נכונה בסעיף אחד

0 נק' כל תשובה אחרת

הערה: מילה הכתובה בשגיאת כתיב תיחשב תשובה שגויה.

סעיף 1

תשובה נכונה: שדות מלאים או שדות המלאים או שדות מלאי

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה: ערים משתנות

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

בודקי המיצ"ב החיצוני יקלידו 1 בכל אחד מהסעיפים אם התשובה נכונה, ויקלידו 0 אם התשובה אינה נכונה.

הבעה בכתב

שאלה 29

הבעה בכתב
מטרת השאלה: לכתוב סיפור קצר כהלכה.

יש לבדוק את הטקסט שכתב התלמיד, לפי הקריטריונים שלהלן.

הערות:

- טקסט שכתוב בו רק משפט אחד לא ייבדק, והציון בכל הקריטריונים יהיה 0.
- סיפור אינו חייב להיות כתוב במבנה כרונולוגי של התחלה, אמצע וסוף.
- אם שחזר התלמיד את תוכן הסיפור "זהב", יש לתת ציון 0 בכל הקריטריונים של תוכן ומבנה ולהעריך רק את רכיבי הלשון.
- בנספח שבעמודים 31–43 יש דוגמאות לתשובות של תלמידים, המנותחות לפי הקריטריונים שלהלן.
- בחלק הנוגע לשימוש הבודק (במבחן) יש משבצות ולצידן אותיות. האותיות כתובות גם לצד הקריטריונים שלהלן, למשל **התאמה לסוגה (ס)**.

א. תוכן ומבנה

1. התאמה לסוגה (ס)

1 נק' הטקסט כתוב כסיפור או כדיווח על אירוע.

0 נק' הטקסט כתוב כטיעון או כהסבר.

2. התאמה למשימה (מ)

1 נק' התוכן נוגע לנושא המשימה (חלום שהתגשם או לא התגשם) באופן גלוי או סמוי.

0 נק' התוכן אינו נוגע לנושא המשימה.

בקטגוריה הזו מפורטות ההנחיות לניקוד 0, 2, 4. עם זאת אפשר לתת ניקוד ביניים (1, 3).

4 נק' הטקסט כתוב כסיפור. בסיפור יש כל הרכיבים שלהלן והם מפותחים היטב:

- **רקע**
- **עלילה**: תיאור ההתרחשות, האירועים והדמויות (התלמיד רשאי לכתוב על דמות אחת, ואינו חייב לכתוב על כמה דמויות).
- **מאפיינים פנימיים**: מחשבות, רגשות ורצונות של הדמויות.

2 נק' כל הרכיבים שלעיל קיימים, אך הם מפותחים באופן חלקי

או

רק חלק מהרכיבים שלעיל קיימים והם מפותחים היטב.

0 נק' רק חלק מהרכיבים שלעיל קיימים והם אינם מפותחים.

4. לכידות הסיפור (ל)

בקטגוריה הזו מפורטות ההנחיות לניקוד 0, 2, 4. עם זאת אפשר לתת ניקוד ביניים (1, 3).

4 נק' הסיפור לכיד:

- הסיפור עצמאי (אוטונומי) ואפשר להבינו ללא הקשר נוסף.
- יש קשר (כרונולוגי או סיבתי) הגיוני (גלוי או סמוי) בין אירועי הסיפור.
- כל האירועים והדמויות בסיפור מקושרים לרצף הסיפור ותורמים להבנתו.

2 נק' יש פגימה בלכידות הסיפור.

0 נק' הסיפור אינו לכיד.

1. קישוריות (ק)

2 נק' הסיפור מקושר היטב:

- מילות הקישור והמאזכרים מגוונים, והשימוש בהם מדויק.
- זמני הפועל מתאימים לאירועי הסיפור.

1 נק' קישוריות בינונית: יש פגימה בקישוריות הסיפור.

0 נק' קישוריות מועטה: הסיפור כמעט אינו מקושר או אינו מקושר כלל.

2. אוצר מילים (א)

2 נק' אוצר המילים עשיר ומגוון, השימוש במילים מדויק.

1 נק' אוצר המילים בסיסי ואינו מגוון דיו או השימוש במילים אינו מדויק תמיד.

0 נק' אוצר המילים דל או השימוש במילים אינו מדויק.

3. תחביר (ת)

2 נק' מבנה המשפטים תקני, יש התאם דקדוקי (במין, במספר וביידוע).

1 נק' מבנה המשפטים תקני ברובו, וברוב המשפטים יש התאם דקדוקי.

0 נק' יש שגיאות רבות במבנה המשפט ובהתאם הדקדוקי.

4. פיסוק (פ)

1 נק' השימוש בסימני הפיסוק נכון ברוב הטקסט (נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, מירכאות וסימן קריאה).

0 נק' השימוש בסימני הפיסוק אינו נכון ברוב הטקסט או אין שימוש בהם כלל.

הערה: שימוש תקני בסימן פסיק אינו נדרש.

5. כתיב (כ)

1 נק' אין יותר משתי שגיאות כתיב שונות.

0 נק' יש שלוש שגיאות כתיב שונות או יותר.

הערות:

- שגיאת כתיב חוזרת תיחשב שגיאת כתיב אחת.
- התלמיד אינו חייב לכתוב לפי כללי הכתיב המלא (הכתיב חסר הניקוד).

נספח

דוגמאות לתשובות של תלמידים במשימה בהבעה בכתב

דוגמה 1

שם הסיפור: אחותי הקטנה

שירה נכנסה אל ביתה, בצל שני הקומות, פיזרה את שצרה
החוט והמטולטל נאנחה ואמרה: "לא רק היתה לי אחות...
שתצפה שאחזור כל יום ותשחק איתי". צברו כמה שצות
והוריה של שירה חזרו ובישרו לה: "שירה... תהיה לך
אחות קטנה!" שירה צווחה וקיפצה בכל רחבי הבית
ושאלה: "מה שמה?" אמה צנתה לה: "שמה יהיה דניאל"
שירה ציקמה את פרצופה ונאנחה. צברה שנה והוריה
של שירה הציצו הביתה עם התינוקת שירה ניסתה לנת
לה בובות שיוכלו לשחק יחד אק כל מה
שהתינוקת צעתה הוא, לצרוח ולבסוף שירה
נאנחה ואמרה: "כל מה שקשתי לזאת אחות..."

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לסוגה	1,0	1	הטקסט כתוב כסיפור.
2. התאמה למשימה	1,0	1	התוכן נוגע לנושא המשימה: חלום שהתגשם.
3. איכות התוכן	4-0	4	בסיפור יש כל הרכיבים, והם מפותחים היטב: <ul style="list-style-type: none"> ■ רקע – שירה רוצה אחות: "לא רק היתה לי אחות... מתצפה האחזור כל יום ותשחק איתי" ■ עלילה – יש תיאור ההתרחשות מרגע הבשורה עד הגעת התינוקת הביתה ואף לאחר הגעתה. ■ מאפיינים פנימיים – יש תיאור מאפיינים פנימיים של הדמות, למשל רצונותיה: "לא רק היתה לי אחות", רגשותיה (רגשות גלויים של אכזבה ושמחה): "שירה וחוה וקיפצה... שירה ציקמה את פרצופה ונאנחה... כל מה שבקשת..."
4. לכידות הסיפור	4-0	4	הסיפור לכיד.
ב. לשון			
1. קישוריות	2-0	2	הסיפור מקושר היטב בעזרת קשרי זמן: "צברו כמה עצות", "צברה שנה", "ולבסוף".
2. אוצר מילים	2-0	2	אוצר המילים עשיר ומגוון (נובע גם משימוש בשמות תואר ובתיאורים): "ביתה בצל שני הקומות", "עצרה החוט והמלפפון", "לאו", "בישרו", "נאנחה".
3. תחביר	2-0	2	מבנה המשפטים תקני ברובו.
4. פיסוק	1,0	1	השימוש בסימני הפיסוק מגוון (נקודה, נקודתיים, סימן שאלה, מירכאות) ונכון ברובו.
5. כתיב	1,0	1	יש שגיאת כתיב אחת: "מלפפון".
סך-הכול		18 מתוך 18	

דוגמה 2

שם הסיפור: *מבחן*

*התכונותי למבחן הרבה מאוד. עברתי על הרבה
מבחנים קודמים. הוצאתי מבחנים מהאינטרנט.
הורי שאלו אותי שאלות רבות מאוד וכו'...
הטעתי למבחן מוכן. סיימתי אותו בדקתי
אתו אך בכל זאת, לאחר כמה ימים
שהמורה שלנו בדק את המבחנים
והיכיתי בקוצר רוח לציון טוב, אך בכל זאת
קיבלתי ציון נמוך מאוד. התאכזבתי, ולאחרות זאת
חשבתי למבחן הבא אתכונן יותר.*

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לסוגה	1,0	1	הטקסט כתוב כדיווח (על מקרה אישי שקרה).
2. התאמה למשימה	1,0	1	התוכן נוגע לנושא המשימה: בטקסט מובעת השאיפה להצליח במבחן, והשאיפה הזו היא החלום של הילד, כלומר התקווה שלו שיתגשם מה שהוא מייחל לו.
3. איכות התוכן	4-0	3	בטקסט יש כל הרכיבים, אך הם מפותחים באופן חלקי: <ul style="list-style-type: none"> ■ רקע: "התכונתי למבחן הרבה מאוד." ■ עלילה – תיאור ההתרחשות לפני המבחן מפותח: "צברתי על הרבה מבחנים קודמים. הוצאתי מבחנים מהאינטרנט. הורי שאפו אותי שאף רבות מאוד וכו'... הצאתי למבחן מוכן." – המילה המקוצרת "וכו'" מבליטה את מה שחסר ברכיב העלילה: פירוט ופיתוח. ■ מאפיינים פנימיים – יש בטקסט תיאור המחשבות של הדמות: "חשתי שמבחן הבא אתכונן יותר", הרגשות שלה והרצונות שלה: "חכייתי בקוצר רוח... התאכזבתי!..."
4. לכידות הסיפור	4-0	4	רוב הטקסט לכיד וברור. יש קשר סיבתי בין אירועי הסיפור – הילד התכוון למבחן, נבחן בו ובדק אותו, ייחל לציון טוב, התאכזב אך הבטיח לעצמו שילמד טוב יותר לקראת המבחן הבא.
ב. לשון			
1. קישוריות	2-0	1	יש פגימה בקישוריות הטקסט: "סיימתי אותו בדקתי אותו אך ככל זאת..." – צירוף המילים "אך בכל זאת" אינו ברור במשפט הזה; "לאחר כמה ימים שהמורה שלנו בדק את המבחנים וחכייתי בקוצר רוח לציון טוב..." – ו' החיבור במילה "וחכייתי" אינה מתאימה; מילת השעבוד במילה "שהמורה" אינה מתאימה. צ"ל: "לאחר כמה ימים בדק המורה שלנו..."
2. אוצר מילים	2-0	2	השימוש במילים מדויק: "התאכזבתי", "בקוצר רוח", "אתכונן".
3. תחביר	2-0	2	מבנה משפטים תקני ברובו.
4. פיסוק	1,0	1	השימוש בסימני הפיסוק נכון ברוב הטקסט.
5. כתיב	1,0	1	אין שגיאות כתיב.
סך-הכול		16 מתוך 18	

שם הסיפור: חלומות לא תמיד מתגשמים
 פצת אחת חלתי מבית הספר.
 יצאתי למרפסת כדי לנשוף אוויר,
 ולפתע ראיתי פתח שלא ראיתי
 מצולצ, וחשבתי לצצמי מצניין מה
 יש שם. הרגשתי קצת פחד אבל
 הלכתי לשם ציפיתי שאני אאלף שם
 אינה מצרה תת קרקצית מאניבה.
 התקרבת לי לשם, נכנסתי ופחדתי, ולפתע
 ראיתי שני שומרים מצוידים בנשקים
 השומרים צל המקום. ופתאום הם
 ראו אותי קראו לצברי ואמרו לי
 הלכת מהמקום,
 נבהלתי וברחתי.

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לסוגה	1,0	1	הטקסט כתוב כסיפור.
2. התאמה למשימה	1,0	1	התוכן נוגע לנושא המשימה: ציפייה (לגלות מערה).
3. איכות התוכן	4-0	4	בסיפור יש כל הרכיבים, והם מפותחים היטב: <ul style="list-style-type: none"> ■ רקע: "פצע אחת חזרת' אמית הספר. יצאתי למרפסת כדי לנשף אוויר..." ■ עלילה – תיאור ההתרחשות מפותח: "הלכת'... התקרבת'... כרחת'..." ■ מאפיינים פנימיים – יש תיאור של רגשות הדמות, של מחשבותיה ושל רצונותיה: "והשגתי פצע מצינין מה יש... ציפית'..."
4. לכידות הסיפור	4-0	3	רוב הסיפור לכיד. יש מעט פערים בעלילת הסיפור: לא ברור איפה הפתח, לאן נכנס הילד.
ב. לשון			
1. קישוריות	2-0	1	הקישוריות בינונית – ו' החיבור והמילה "לפתח" חוזרות ונשנות, כלומר מילות הקישור אינן מגוונות.
2. אוצר מילים	2-0	2	המילים מגוונות: "ציפית'", "מצינין", "קראו לצפית'".
3. תחביר	2-0	2	מבנה המשפטים תקני.
4. פיסוק	1,0	1	השימוש בסימני הפיסוק נכון ברוב הטקסט.
5. כתיב	1,0	1	אין שגיאות כתיב.
סך-הכול		16 מתוך 18	

שם הסיפור: החלום שהתגשם

היי, רציתי לספר לכת על החלום שהתגשם לי. אז הוא נתיחיל...
 לפני כ-3 שנים, אני אמא שלי ואחותי הקטנה היינו גרות
 בבית קטן. עם חדר אחד. כולנו ישנו באותה בריטה
 תמיד חלמתי שיהיה לנו בית גדול יותר, ושהיה לי חדר משלי
 של נסיכות. אמא שלי צבדה בנזיקיות צד מאוחר. כק שאני
 שמרתי על אחותי. צד שלפתי סילקו אותנו מהבית
 ישנו ברחוב שתי חודשים. צד שיתקשרו לאמא שלי,
 ואמרו לה שזכינו בשני מיליון שקלים. ומאל אנחנו גרים
 בבית שיש שלושה חדרים, ולכל אחת מאיתנו יש
 חדר משלה.

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לסוגה	1,0	1	הטקסט כתוב כסיפור.
2. התאמה למשימה	1,0	1	התוכן נוגע לנושא המשימה: חלום שהתגשם.
3. איכות התוכן	4-0	3	יש בסיפור כל הרכיבים, אך הם מפותחים באופן חלקי: <ul style="list-style-type: none"> ■ רקע – הרקע מפותח: "לפני כ-3 שנים, אני אהא שלי ואחותי הקטנה, היינו לרות בבית קטן. עם חדר אחד. כולנו ישנו באותה בריטה... אהא שלי עבדה בנקיות עד מאוחר. כך שאני שמרתי על אחותי." ■ עלילה – תיאור ההתרחשות מפותח באופן חלקי: "היינו לרות בבית קטן... סילקו אותנו מהבית ישנו ברחוב... שנינו השני מיליון שקלים." ■ מאפיינים פנימיים – יש תיאור של רצונות הדמות, אך אין הוא מפותח: "תמיד חלמתי שיהיה לנו בית גדול יותר..."
4. לכידות הסיפור	4-0	3	הסיפור לכיד – יש קשר סיבתי הגיוני בין האירועים, אך לא ברור מדוע סולקו הדמויות מהבית, ומה הוא מקור הכסף שזכו בו.
ב. לשון			
1. קישוריות	2-0	1	הסיפור מקושר בעיקר בעזרת וי החיבור: "ושהיה... ואחר... ואז... ולכל..."; השימוש במילות קישור אחרות אינו מדויק: "כך e", "עד e".
2. אוצר מילים	2-0	1	אוצר המילים בסיסי ואינו מגוון דיו, המשפט "זא בואו נתחיל" אופייני ללשון דבורה.
3. תחביר	2-0	1	מבנה המשפטים תקני, אבל אין התאם דקדוקי בצירופים האלה: "שתי חודשים", "אנחנו לריט" (במקום "אנחנו גרות").
4. פיסוק	1,0	1	השימוש בסימני הפיסוק מגוון ונכון ברובו.
5. כתיב	1,0	0	יש שלוש שגיאות כתיב: "בנקיות", "לפתא", "שיתקלו" (במקום "שהתקשו").
סך-הכול		12 מתוך 18	

דוגמה 5

שם הסיפור: סיפור חייה של דוד
דוד גר בשכונת מצוקה בארצות הברית
דוד חלם להיות שחקן כדורגל
בגיל 12 שיחק בניהחרת
ארצות הברית ושיחק בתור בלם
בצקבות כק הוא זכה לפרסום
בה בארצות הברית והתקבל

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לסוגה	1,0	1	הטקסט כתוב כסיפור.
2. התאמה למשימה	1,0	1	התוכן נוגע לנושא המשימה: חלום שהתגשם.
3. איכות התוכן	4-0	1	הסיפור בסיסי – יש רק חלק מהרכיבים והם אינם מפותחים: <ul style="list-style-type: none"> ■ רקע – הרקע דל: "דוד אר בשכונת מצוקה באראנטינה". ■ עלילה – העלילה תמציתית: המשפטים קצרים ותיאור ההתרחשות אינו מפורט. לא ברור כיצד הצטרף דוד לנבחרת, כיצד התפרסם. ■ מאפיינים פנימיים: מחשבות הדמות ורגשותיה אינם מתוארים.
4. לכידות הסיפור	4-0	1	יש פגימה בלכידות הסיפור: "דוד חלם... באי 12 שחקן נאיבחרת... לכה לפרכוסט... והתקבל" – המעבר מאירוע לאירוע פתאומי. כמו כן לא ברור לאן התקבל דוד, כלומר סוף הסיפור אינו ברור.
ב. לשון			
1. קישוריות	2-0	0	הקישוריות מועטה.
2. אוצר מילים	2-0	1	אוצר המילים בסיסי.
3. תחביר	2-0	2	מבנה המשפטים תקין ברובו.
4. פיסוק	1,0	0	אין סימני פיסוק.
5. כתיב	1,0	1	יש שגיאת כתיב אחת: "ח"י"ג" (במקום "חייור").
סך-הכול		8 מתוך 18	

דוגמה 6

שם הסיפור: החלום שהתגשם

היה לי חלום לצמוד אל בנה ולרקוד, ומאוד
רציתי שאבא ירשם אותי לחוג ריקוד, ואימא שלי
הסכימה לזאת, ואז הצעתי לשכנע את אבא, ובאמת
זה קרה רשמו אותי לחוג, לאחר שנה צליתי לכיתה
ה' ובתחילת השנה זאת הופצתי בתל-אביב בפארק
הירקון, ובסופו של דבר, חלומי התגשם, ולאחר זאת
הבנתי שחלומות לפעמים מתגשמים.

ונה הסוף!

הסיפור הוא סיפור אמיתי!!

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לסוגה	1,0	1	הטקסט כתוב כסיפור.
2. התאמה למשימה	1,0	1	התוכן נוגע לנושא המשימה: חלום שהתגשם.
3. איכות התוכן	4-0	2	<p>הסיפור בסיסי – יש כל הרכיבים, אך הם אינם מפותחים:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ רקע: "היה לי חלום עצמוני על מאה ולרקוד..." ■ עלילה – תיאור ההתרחשות מרגע הרישום לחוג עד הגשמת החלום לרקוד ולהופיע הוא דל ביותר: "רענו אותי לחוג, לאחר שנה... הופצתי בתל-אביב בפארק הירקון..." תהליך שכנוע האב וההתפתחות המקצועית עד רגע הגשמת החלום אינם מפורטים. ■ מאפיינים פנימיים – תיאור המחשבות של הדמות, הרגשות שלה והרצונות שלה אינו מפותח: "היה לי חלום... ואולי רציתי..." למעשה אין מילים המבטאות רגש.
4. לכידות הסיפור	4-0	3	רוב הסיפור לכיד – יש קשר כרונולוגי ברור בין חלקיו, ואפשר להבינו למרות הפערים הקלים בעלילה.
ב. לשון			
1. קישוריות	2-0	1	הקישוריות בינונית – מילות הקישור אינן מגוונות: "ואימא... ואז הצעתי... ובאמת... ובתחילת... ובסופו של דבר..."
2. אוצר מילים	2-0	1	אוצר המילים בסיסי.
3. תחביר	2-0	1	מבנה המשפטים תקני, אך יש ליקויים דקדוקיים: "השנה זאת", "לאחר זאת".
4. פיסוק	1,0	1	יש פסיקים, אך השימוש בהם רב יתר על המידה וניכר שהם משמשים תחליף לנקודה.
5. כתיב	1,0	1	אין שגיאות כתיב.
סך-הכול		12 מתוך 18	

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכלל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.